

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (iskarna l. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selonburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petilivratna 30 vin, pogojen prostor, posilna in reklame 40 vin. — Sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 502.

V Ljubljani, v četrtek dne 6. februarja 1913

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnina je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin, v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Vojna.

Zopet se je na Balkanu vnela vojna. Zopet grme topovi, pokajo puške, teče kri, se odpirajo velikanski grobovi in požirajo nepregledne množice. Vse strahote, ki jih je povzročala vojna vedno, in ki jih povzroča še posebno moderna vojna, se zopet ponavljajo in se reže civilizaciji, kulturi, verstvi v obraz. In kaj bi se čudili, da prihajajo zopet filozofi brutalne sile, pa pridgajo neizogibnost vojne in se rogajo idealizmu, ki sanja o svetu večnega miru in sloge narodov? Taki modrijani so neizogibni kakor slabo vreme, pa tudi prav tako prijetni kakor megla, dež in mlake. Za kazen in pokoro pošilja Bog včas kugo, včas kobilice, včas pa vojno, in ta je poostrena z modrostjo o moritvi.

Teorije takih učenjakov imajo različne podlage in različne vire. Nekateri dokazujejo potrebo vojne z naravoslovnega, drugi iz etičnega stališča, eni sklepajo psihološko, drugi fiziološko; vsled tega se tudi včasih skregajo, ali kadar pridejo do zaključka, so složni v sklepu, da so prijatelji miru nevredneži, tepci in norci.

Sedanja vojna napeljuje res veliko vode na mline teh pridigarjev. Kaj se niso sovrazniki šest tednov pogajali v Londonu z očitno željo, da bi končali vojno? Kaj niso visoki diplomatje velesil stikali glav, da bi pospešili mirovno akcijo? Kaj ni vsa Evropa hotela, da se ustavi moritev? V Carigradu so posredovali veleposlaniki, zadnji uro so enaki gospodje intervenirali v Sofiji. Vse je bilo mobilizirano proti vojni in — vojna je izbruhnila.

Res, razočaranje je bilo veliko. Kajti doživeli smo trenutek, ko je bil ves svet prepričan, da je mir že zagotovljen. To je bilo takrat, ko je prišla iz Carigrada vest, da je turški državni svet pritrdil predlogu starega Kjanila, naj Turčija sprejme nasvete velesil tudi glede na Odrin in Egejske otoke. Nihče ni verjel, da bi mogla izza te glavne kapitulacije še kakšna pristranska vprašanja toliko zmotiti mirovno konferenco, da ne bi prišla do svojega splošno pričakovanega in splošno zaželenega cilja. Ker je bil mir že tako čudovito blizu, že takorekoč gotov, je moralo iznenadenje tem močnejše učinkovati.

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalie.)

Nato je odgovoril Angelo, čigar obnošena snažna obleka je izdajala dostojno bedo, z resnim, muzikaličnim glasom:

»Pameten sem jaz; drugi, vsi drugi niso pametni. Kadar bodo vsi ljudje pametni in bodo želeli resnice in pravice, bo svet srečen.«

»O, nikar ne mislite, da odneha!« je vzkliknil Orlando. »Ubogo moje dete, pravica, resnica! Le vprašaj gospoda abbéja, če more človek kdaj vedeti, kje je najde. No, dati ti moramo časa, da boš živel, kaj videl in razumel.«

In ne da bi se še dalje brigali zanj, se je zopet obrnil k Pierru. Ali Angiolo je ostal jako razumnega obraza v svojem kotu, upiral svoje plamteče oči v govorečo dvojico in je vlekel na ušesa, da mu ni ušla nobena beseda.

»Moj ljubi gospod Froment, saj sem Vam dejal, da se bodo Vaše ideje izpremenile in da Vas pripravi spoznavanje Rima do pravih nazorov, kakor vse lepe besede, s katerimi bi Vas radi prepričali. Tako nisem nikdar dvomil, da boste prostovoljno preklicali svojo knjigo kot neprijetno zmoto, čim Vas pouče razmere in ljudje v Vatikanu. Toda pustiva Vatikan, kajne. Tam se ne da nič storiti, kakor počakati, da se polagoma poruši, kar se neizogibno zgodi. Kar me še zanima, kar me še navdušuje, to je italijanski Rim — naš Rim, ki smo ga osvojili s tako ljubeznijo, ki smo ga obnovili v taki mrzlici, in ki ste Vi z njim ravnali, kakor da ni vreden vpoštevavanja. Zda pa ste ga videli, in zda, ko ga poznate, lahko govoriva o tem kakor ljudje, ki se razumejo.«

Kot inteligenten, razumen mož, ki ga je otrplost prikovala, pa ima vsled tega, oddaljen boju, cele dneve časa za premišljevanje in vzne-

Ali presenečenje vendar ni moglo biti absolutno. Velika vera v mir je dobila takoj drugi dan očan sunek, ko je Enver beg udrl v palačo in strmoglavil velikega vezirja. Od one ure, ko je Mahmud Ševket paša prevzel vladbo, pa do ponedeljka večer, ko je poteklo premirje, se je javnost že tako pripravljala na izbruh druge vojne, da je ostala do prvega poka iz bolgarskega topa le še negotovost, in ko je prišla vest, da so se pred Odrinom zopet začele vojne operacije, se je glasila že skoraj tako, kakor da je to samo ob sebi umevno.

Sicer pa je bilo presenečenje dovolj tudi v drugih vojnah našega časa. Ko je car Nikolaj prevzel iniciativo za razoroženje in za mirno reševanje mednarodnih sporov, ne bi bil nihče mislil, da bo kmalu napovedal vojno Japonski; in ko so se Angličani navdušili za idejo udeležiti mednarodne konference v Haagu, ni to sodelovanje kazalo, da bodo v kratkem napadli Bure. Italijanska napoved vojne zaradi Tripolitane je prišla kakor strela z jasnega neba. In če bi posejali bolj nazaj, bi našli takih zgledov več nego jih je treba.

Ali vsako presenečenje je bilo le navidezno. Vsaka vojna je imela vzroke, ki so se dolgo zbirali in razvijali, dokler ni položaj tako dozorl, da je postal oborožen konflikt neizogiben. Tako je tudi s sedanjim krvavim sporom na Balkanu, in če kdo trdi, da je morala tam doli izbruhniti vojna, se ne bomo prav nič prerekali z njim. Vse vojne starega in srednjega veka so bile neizogibne, kakor je neizogiben vsak veliki in mali dogodek. Slepiga slušaja ni; vero vanj je hvalabogo znanost odpravila vsaj iz tistih glav, ki znajo zdravo misliti.

Zakaj je balkanska zveza napovedala Turčiji vojno in zakaj je zdaj zvezna armada napadla Odrin, je dovolj znano. Pogoji so bili za vojno in zato je vojna izbruhnila. Zato je bilo vse posredovanje diplomacije brezuspešno, zato ni nihče vpraševal. Haga, zato je evropski areopag skupil krvavo blamažo. In zato so v zmoti idealistični pacifisti Suttneričinega kroja, ki mislijo, da se svetovni večni mir lahko dogovori in dekretira. Ali kljub temu nimajo prav modrijani, ki pridigajo, da mora ostati meč ultima ratio, dokler bodo živeli ljudje na svetu in da je vojna za vse večne čase neizogiben elementaren pojav kakor burja, prihodi kometov in toča.

Naturni pojavi izvirajo iz naravnih pogojev. Če ni v zraku dovolj vlage in če ni temperatura za to, ne more mestiti; če pa se sreča dvoje z elektriko napolnjenih oblakov in se približa pozitivni pol negativnemu, se mora zabiskati. In kar se tiče vojne, se glasi vprašanje tako, če si moremo misliti svet, kjer nimajo pogoje za vojno in če je tak svet tudi praktično mogoč.

Sedanja družbi radi priznavamo, da ne more izhajati brez vojne. Ali vzrok ni ta, da zahteva klanje množic kakšen večni fiziološki zakon, temveč ta, da vladajo v sedanji družbi veljkanska materialna nasprotja, ki morajo izzivati konflikte, katerih na gotovem vrhuncu ni mogoče reševati drugače kakor z orožjem. Vsaka vojna, pa naj je bila pretveza kakršna koli, je imela materialne povode. Zgodovina, ki jo prikrajajo oficijelni učenjaki za vzgajanje »dobrih državljanov«, je sicer polna idealnih nagibov, zlasti kadar pripoveduje o bojih svoje dežele. Kdor pa ne išče v zgodovini namenov, temveč resnice, pa lahko najde materialistični vir vsakega »junaštva slavne domovine«.

mirjenje, je takoj priznal to in ono, storjene napake, obžalovanja vredni finančni položaj in take reči. Oj, njegova osvojitve, njegova obžetava Italija, za katero bi bil rad še enkrat žrtvoval kri iz svojih žil — v kakšne smrtne skrbi, v kakšno neizrečno trpljenje je zopet zapadla! Grešili so iz odpuštljivega ponosa, ker so hoteli improvizirati velik narod, ker so hoteli starinski Rim čez noč prečarati v veliko, moderno glavno mesto. Odtod je prihajala blaznost novih mestnih četrti, ta abotna špekulacija z zemljišči in stavbami, ki je prignala narod skoraj do bankrota.

Pierre mu je vljudno segel v besedo, da bi mu povedal, od kakšne sodebe je prišel izza svojih izprehodov in študij v Rimu.

»Oh, ta mrzlica, ta požrešnost prve dobe, ta finančni polom ni še nič. Vse rane, ki jih povzroča denar, se še zacelijo. Ali zda je, da se mora Vaša Italija šele ustvariti... Plemstva nima več, ljudstva pa še ne, ampak le komaj porojeno požrešno meščanstvo, ki se napravlja, da použije bodočo bogato žetev kar s klasja.«

Nastal je molk. Orlando je žalosten majal glavo kakor star, obnemogel lev. Trda jasnost sodebe ga je zadela v srce.

»Da, da, to je vzrok: dobro ste opazovali. Čemu bi lagali, čemu bi tajili, ko so dejstva pred nami in silijo vsemu svetu v oči. Moj Bog, to meščanstvo, ta srednji razred, o katerem sem Vam že pripovedoval, da koprne po službah, po uradih, po odklikovanjih, po perlanicah, in je pri tem tako skop, da hrani svoj denar v bankah in ga nikdar ne stavlja na kocko v poljedelstvu ali v industriji! Mori ga le silna želja po užitku, ne da bi kaj delal in je tako neizogibno, da ne spoznava, kako ubija deželo ta stud pred delom, to zaničevanje ljudstva, ta edina strast, pripadati z gloriolo odskrog glave kakšni upravni oblasti in živeti... In ta umirajoča aristokracija, ta s prestola pahnjeni, ruini-

V kapitalistični družbi je takih virov toliko, da jih niti čudni pacifist Rockefeller ne bi mogel zamašiti. Gospodarska nasprotja v tej družbi se križajo na vse strani in mir je tukaj v večni nevarnosti. Stalna armada je prava armada kapitalizma. Nobena prejšnja družba je ni poznala tako kakor jo pozna kapitalistična, ki noben trenutek ne ve, če ne bo prihodnji hip govorilo orožje.

Groza vojne se čuti seveda tudi v sedanji družbi. Splošnost mora krvaveti za dobiček malega števila privilegirancev, krvaveti doslovno in krvaveti moralno in materialno. Hinnavščina govori o velikanski koristi, ki jo prinese zmaga na bojišču Bolgarom in Srbom; te laži ponavljajo ljudje kakor papige. Toda kakšno korist ima tisoč in tisoč mladih ljudi, ki so legli v prezgodnji grob, kakšno njih očetje in matere, kakšno tisoč in tisoč pohabljenec? Kaj koristi narodni splošnosti izguba celih legij svojih sinov, najkrepkejših, za bodočnost najbolj potrebnih. Kakšen dobiček ima narod od moralnega upada, ki je neizogiben na bojnem polju, kar izpričujejo nedvomne brutalnosti, ki so spremljale vojaške čete na vse strani?

Pogled na te grozote zbujajo v mehkih dušah in v dobrih srcih gnus, in odtod prihaja klic po miru, po nadomestitvi vojne z internacionalnimi mirovnimi sodišči. Ali mehke duše in dobra srca prezirajo, da se notranja bolezen ne ozdravi, če se prereže tur na koži. In kapitalizem je notranja bolezen človeštva.

Njo je treba kurirati. Utopija je misel, da je mogoče organizirati družbo, v kateri ne bi bilo nobenih nasprotij in nobenih sporov. Ali mogoče je organizacija človeštva brez onih velikih gospodarskih nasprotij, ki jih neprenehoma poraja kapitalizem in ki se tolikrat rešujejo s puškami in kanoni. Mogoče je organizacija človeške družbe na podlagi materialne solidarnosti, a podlagi skupnega stremljenja po čimvečjem blagostanju; in v taki družbi so skupni interesi toliko močnejši od vseh razlik in nasprotij, da zagotovi skupnost in enakost gospodarskih interesov, ta podlaga vsega človeškega življenja, mir trdnje in zanesljiveje kakor vse interparlamentarne konference in vsa mirovna sodišča sedanosti. Zaradi impresionizma, futurizma in kubizma, zaradi kozmogoničnih in mitoloških teorij se ne bodo bombardirale trdnjave in pogrezali drednoti. Za take boje je dovolj prostora na vseučiliščih in po akademijah, v literaturi in na kongresih. In ljudje, ki se prepričajo zaradi barve, okusa, komedov in besednih korenin, bodo čutili in razumeli, da je vprašanje materialne blaginje, ki jim omogoča zanimanje za take boje, važnejše in resnejše.

Socializem pripravlja družbo, v katerih se uresniči solidarnost gospodarskih interesov. To pomeni uničevanje povodov, ki povzročajo vojne. Zatorej je kapitalizem vojna, socializem pa mir.

Sodrug in sodružice!

Socialistično ženstvo vseh narodnosti priredi letošnji »Ženski dan« 9. marca. Tudi me, slovenske proletarke, se bomo pridružile svetovni demonstraciji za ženske politične pravice. Da pa bo naša demonstracija veličastna, za to moramo skrbeti že sedaj. Zaostati ne sme za lansko, temveč jo mora prekašati.

Sodružice! Zavedne socialistkinje ste in zato

prepričane, da morajo dobiti ženske enake politične pravice kakor so si jih priborili naši sodrugje, če hočemo, da se socialistično strcaljenje čim prej uresniči. Ali mnogo je še proletarskih žen, ki jih enolične življenske razmere tako ubijajo, da se jim zve ženske politične pravice nekaj nedosegljivega. Tudi te, ki danes še niso v naši sredi, ki še ne razumejo boja ženstva za politične pravice, tudi te moramo predramiti. Dober mesec je še do naše demonstracije. Sodružice, ta mesec izrabimo za intenzivno agitacijo med znankami in naša skrb bodi, da pridejo tudi doslej še brezbrizne proletarske žene na naš demonstracijski shod.

Sodrugje! Tudi za Vas je velikega pomena, da dobi ženstvo čim prej politične pravice. Vaš boj bo olajšan, pot do cilja okrajšana, če se bo zamogla bojevati žena z enakim orožjem kakor moški. Sodrugje, tudi Vi na agitacijo za »Ženski dan«. Vaš trud bo obrodil stoteren sad.

Natančnejši spored za »Ženski dan« objavimo pravočasno v »Zarji«.

Ženski odbor.

Samomori na Avstrijskem.

Samomori naraščajo na Avstrijskem od leta do leta. Čim bolj se množi prebivalstvo, tem pogostejši so samomori. Doslej nismo imeli pregleda o poizkušenih in izvršenih samomorih na Avstrijskem; lansko leto je pa dr. Hans Kuttelwascher objavil delo, kjer je razvrstil samomore po letih, mesecih, starosti, poklicu in veroizpovedanju. Preiskal je tudi samomore med vojaštvom.

Do 17. januarja 1850. l. je bil na Avstrijskem vsakdo kaznovan, kdor se je poizkusil usmrtiti. Ob času Marije Terezije so bile kazni za poizkušene samomor zelo ostre. Kdor se je hotel s samomorom odtegniti kazni zaradi storjenega zločina, so njegovo truplo strli s kolesom, ali pa obesili ali na grmadi sežgali. Ako je bil samomorilec brez krivde, tedaj so njegovo truplo le »uničili«. Ob času Jožefa II. je pokopal samomorilca konjač, ako pa se je samomorilec odtegnil s samomorom kazni, tedaj so nabili na vešala njegovo ime in zločin. Šele od l. 1803. dalje ni veljal samomor več za zločin; samomorilec, čigar poizkus je ostal brezuspešen, je bil kaznovan. L. 1850. ej izšel cesarski patent, ki je odpravil kaznen za poizkušene samomor. Celotno kazni ni mogla preprečiti, da bi ne bili samomori do l. 1850. vedno naraščali. Mnogo pogostejši pa so samomori od l. 1862. dalje. Od tega leta se je tudi prebivalstvo v Avstriji hitreje množilo in statistika samomorov se je vodila natančneje. Seveda je mnogo samomorov tudi utajenih, ker sorodniki dostikrat navajajo drug smrtni vzrok.

Leta 1854 je bilo izvršenih na Avstrijskem 1078 samorov, l. 1910. pa 5488. Letni prirastek je bil v letih od 1871 do 1880 največji. Gospodarska kriza v letih sedemdesetih je skoraj gotovo prispevala k hitremu naraščanju samomorov v tej dobi.

Razmeroma največ samomorov, če jih razdelimo po poedinah deželah, je v Trstu. Na milijon prebivalcev odpade povprečno v letih 1905 do 1910 v vsej Avstriji 181 samomorov, v Trstu pa 441, na Nižje Avstrijskem 302, na Češkem 288, v Galiciji le 51,5 in v Dalmaciji celo le 46,3. Čimbolj je dežela gospodarsko razvita, čim večjo industrijo ima, tem pogostejši so samomori. Skoraj v vseh avstrijskih deželah

nosti in obenem obljuba večnosti, obnove našega velikega sna o vstajenju in slavi.

Govoril je dalje, priznavajoč vse nesrečne lastnosti, ki jih ima Rim kot glavno mesto. Rim je le mesto za dekoracijo, mesto, čigar tla so izžrpana, mesto, ki je obležalo onstran moderne življenja, nezdravo mesto, v katerem ne more biti ne industrije, ne trgovine, mesto sredi neplodne puščave svoje Kampanje, ki ga objema nepremagljiva smrt. Potem ga je primerjal z drugimi mesti, ki so ljubosumna nanj: S Fierenco, ki je postala tako ravnodušna in pri tem tako skeptična, in je tako srečno brezskrbna, da je to kar nerazumljivo izza divjih strasti in krvavih potokov preteklosti; z Napuljem, kateremu zadostuje še njegovo jasno solnce, z Napuljem, čigar ljudstvo je ostalo še otroško, pa človek ne ve, če bi ga pomiloval zaradi njegove bede in nevednosti, ko vidi, kako leno se pase ob njem, z Penetkami, ki se vdajajo v to, da niso nič drugega kakor čudež stare umetnosti, ki bi ga bilo treba pokriti s steklom, da ostane redotaknjen, z Penetkami, ki so zaspale v blišči in ponosu svoje zgodovine; z Zenovo, ki se je vsa vdala svoji živahni, hrupni trgovini, ena zadnjih kraljic Sredozemskega morja, tega dandanes neznatnega jezera, ki je bilo nekdanj burno morje, središče, preko katerega so se valjala vsa bogastva sveta; s Turinom in predvsem z Milanom, s tema živahnima, modernima industrijskima in trgovskima mestoma, ki ju zaničujejo turisti kot neitalijanska, ki sta se rešila iz spanja razvalin in vstopila v zapadni, bodoče stoletje pripravljajoči razvoj. Oj, ta stara Italija! Je li treba gledati, da se kakor zaprta muzej, kakor one izbrane umetne igrice, katerih nihče ne popravlja, iz strahu, da bi se pokvarili njih značaj, razsije v zabavo umetniških duš, kakor se že godi malim mestom po Umbriji in Toskani? Torej bližnja neizogibna smrt ali pa cepin razdiralec, podiranje raz-

naraščajo samomorji, ne le absolutno, temveč tudi v razmerju s številom prebivalstva. Najhitreje je naraščalo to število v Trstu, potem na Češkem, Nižje Avstrijskem, padalo je le v Bukovini, Galiciji in Dalmaciji.

Izmed mest, z razmeroma visokim številom samomorov je skoro na prvem mestu Praga in nekaj večjih mest na Češkem. Praga je zato, ker umrje v praških bolnišnicah mnogo samomorilcev iz okolice. Galicijska mesta izkazujejo najnižja števila samomorov.

Od leta 1851 do 1910 je bilo v Avstriji 178.000 samomorov in sicer je 140.246 samomorilcev in 37.681 samomorilk. Število samomorilcev narašča zelo. Pred šestdesetimi leti je bilo le 20 procentov samomorilk, v zadnjem desetletju že 30 procentov. Število ženskih samomorov narašča razmeroma hitreje nego število moških samomorov. Na Dunaju je prišlo l. 1910 na sto samomorilcev 36 samomorilk, v Pragi 53, v Trstu 49,5, v Ljubljani le 5,8. Ženske so izvršile največ samomorov v starosti od 20 do 30 let in v starosti čez 70 let. Pri moških narašča število samomorov, čim starejši so, a tudi pri moških so samomorji med 20 in 30 letom pogostejši nego med 30 in 40 letom. Od 40. leta dalje pa zopet narašča število samomorilcev. Da so ravno samomorji v starosti tako pogosti, je pač sramoten znak za naš družabni red, ki ne oskrbi starih ljudem vsaj količjak brezskrbnega življenja.

Značilno je tudi to, da je med vdovci in ločenimi možmi razmeroma največ samomorilcev, prav tako tudi v letih pred zakonom, a oženjeni moški so razmeroma redki samomorilci. Med ženskimi samomorilkami so pa vdove redke, a med ločenimi ženami so samomorilke v velikem številu. Omožene ženske izvrše samomor malokdaj.

Po veroizpovedanjih razvrščeni so samomorji najpogostejši med protestanti, tem slede katoliki in za tem židje. Na Salzburškem, Stajerskem, Koroškem, Goriškem, Moravskem in v Šleziji je število samomorilcev židov večje kakor število samomorilcev katolikanov. V Galiciji in Bukovini je prav malo židov samomorilcev. Največ samomorov je spomladi, najmanj ob začetku leta.

Zelo važen odstavek Kuttelwascherjevega dela je statistika samomorov v armadi. Od leta 1870 do 1910 je število vojakov samomorilcev absolutno in sorazmerno nazadovalo. Čeprav je število vojaških samomorov nazadovalo, vključ temu je v Avstriji od vseh evropskih držav najvišje število vojaških samomorov. Leta 1903 je bilo na 100.000 vojakov v naslednjih državah samomorov: v Avstriji 105, v Indiji 30, v Nemčiji 26, Italiji 24, na Angleškem 23, Francoskem 18, Ruskem 13. Vojaki, ki služijo prvo leto, izvrše na Avstrijskem največkrat samomor, oni pa, ki služijo čez tretje leto, najmanjkrat. Vzroki vojaških samomorov so: strah pred kaznijo, nesrečna ljubezen, mržnja do službovanja, a za več kakor polovico vojaških samomorov je vzrok neznan. Od l. 1866 do 1890. še pri 38 odstotkih vojaških samomorilcev niso vedeli za vzrok, a čez eno desetletje vojaška oblast že za 66 procentov ni vedela vzroka. To le dokazuje, da vojaška uprava neče poiskati pravega vzroka. Pred 20 leti so vedele vojaške oblasti še za 62 procentov samomorilcev vzrok njih dejanja, sedaj ga vedo le še pri 33 procentih in čez nekaj let sploh ne bomo več izvedeli, zakaj da si konča toliko vojakov življenje.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kako je lep vojaški stan! Vojno ministstvo razglasa, da bo energično poskrbelo, da dobi vojaštvo ob ruski in srbski meji dobro zimsko obleko in obutev. Odlok je pač lep, a manjka nam vere. Ministrstva so že pred meseci dala razbobotati po listih, da jim je patriotizem kupčija, kako dobro da se godi rezervistom ob mejah. Ta povestica o naših bramborcih ob mejah je bila prav mična, dokler niso

majanih židov, ustvaritev mest dela, znanosti, zdravja, izkratka povsem nove, res iz pepela vstajajoče, za novo civilizacijo človeštva delujoče Italije!

»Ali zakaj naj obupamo?« je mogočno nadaljeval. »Četudi leži Rim kakor breme na naših ramah, je to vendar vrhunec, ki smo ga hoteli doseči. Dospeli smo sem, tukaj ostanemo. pa počakamo, kaj bo ... Sicer pa — če se je prebivalstvo nehalo množiti, nam vendar ostane štiristotisoč duš, in tisti dan, ko izginejo vzroki, ki so ovirali naraščanje, se zopet lahko mirno začne množiti. Napačno je bilo misliti, da postane iz Rima Berlin, Pariz; doslej je videti, da se upirajo temu vsakovrstne socialne, zgodovinske, celo etične razmere. Ali kdo pozna presenečenje, ki se lahko jutri pojavi? Kdo nam more prepovedati upanje in vero, ki tči v krvi, pretakajoči se po naših žilah, v krvi nekdanjih osvobodilcev sveta? Jaz, uničen, pobit, da se s svojimi mrtvimi nogami ne morem geniti iz te sope, imam ure, ko me pograbi stara strast, da verujem v Rim kakor v svojo nepremagljivo, nesmrtno mater, ko čakam na dva milijona prebivalcev, ki morata priti, da napolnita one žalostne, prazne, razpadajoče četrti, ki ste jih obiskali. Gotovo, prebivalci pridejo! Zakaj pa bi ne prišli? Videli boste, da pridejo. Vse se obljubi, še nanovo bo treba zidati. In potem priznajmo: Kaj se more narod, ki ima Lombardijo, imenovati ubog? Ni li naš jug sam na sebi neizčrpan zaklad? Le dajte, da pride mir, da se stopi jug s severom, da zraste novo plemo delavcev — ker imamo tla, tako rodovitna, vzklje pač danes ali jutri pričakovana žetev in dozori pod žgočim solncem!«

Navdušenje ga je povzneslo; pravi mladinski ogenj mu je vzplamtel v očeh, Pierre, že premagan, se je nasmehljaj, in ko je prišel do besede, je dejal:

»Problem se mora pograbit od spodaj, od ljudstva. Ustvariti je treba ljudi.«
(Dalje.)

rezervisti povedali, kako slabo da se jim godi. Zato tudi nimamo prav močne vere, da se iz odlokov vojnega ministra izcimijo — obleka in čevlji. Zgodovinskim tradicijam zvesto avstrijsko ministristvo odreja in izvršuje seveda vsako stvar nekaj mesecev prepozno. Šele obupna poročila rezervistov in tudi poročila častnikov po vojaških strokovnih listih so zdramila vojno ministristvo, da je ukrenilo to, kar bi bilo moralo ukreniti še pred vpoklicanjem. Odlok vojnega ministristva je samo obtožnica; ako ne bi vladale v naši armadi razmere, ki so slične onim v veliki sosednji državi na vzhodu, bi tudi izostal razglas vojnega ministristva. — Razpokoženje, ki vlada med rezervisti na meji, prav dobro razodeva sledeče pismo:

Trnovo, 1. februarja.

Dragi prijatelj!

Tvoji pismi sem z veseljem in hvaležnostjo sprejel. Kar mi poročáš o sedanjih situaciji, o zapletljajih v Turčiji, o puču mladoturkov, o razbitih mirovnih pogajanjih itd. smo izvedeli iz »Bosnische Post«. Da šele sedaj na nas mislijo, to je pač nekoliko pozno, menil sem že, da so nas popolnoma pozabili, da se noben vrag več ne briga za nas in tako kakor jaz mislim, jih mišlji še mnogo. Prirovanj smo tukaj že osem tednov in imamo enolično »abrijungo«. Človek že ne ve, kaj da bi počel. Sobe so prenapolnjene in poleg tega je pritisnil strupen mraz. Pri 5. kompaniji 92. pehotnega polka in tudi pri 49. polku razsaja škrlatinka. Bolnišnice so prenapolnjene in v lidže so morali postaviti že bolnišnico za silo. In kako delajo zdravniki! Vojake kratkoma napode iz bolnišnic, da napravijo drugimi prostor. Z bolhmi in ušmi smo se že dobro seznanili. Od nabrane denarja je dobil vsak po 10 K. Ta dobrodelnost naj me v uhiše. Kakor pišeš, še ne bomo kmalu odinili domov. Balkanske države se vojskujejo dalje in če bo trajala vojna štiri ali pet mesecev, tedaj bomo morali pač še tako dolgo ostati tukaj. To bi bilo nekaj strašnega, vedlo bi v blaznost. Časopisje bi imelo sedaj proketo dolžnost, da bi se energično zavzelo za odpoklicanje rezervistov, s tem bi si ustvarilo trajen spomenik v srcih rezervistov. Kaj smo mi edini, ki moramo že mesece in mesece krvaveti za ta teater? Mladiči bodo dobili o pustu po tri in štiri dni dopusta, tukaj pa čepimo mi, ki imamo po tri in štiri otroke doma, in obupavamo!

— Izvedenci in pravoreki. »Stalna delegacija avstr. inženirjev« nam piše: Kakor znano, je tajni svetnik dr. R. Pattež že zdavnaj opozoril s svojim predavanjem »O boju za pravno znanstvo« na važnost vpoklicanja tehniških svetovalcev v spoznavalni kolegij pri razsodbah v čisto tehničnih procesih in pokazal zlasti na dobre uspehe v pravorekih senata v patentnem uradu, ki je sestavljen iz juristov in tehnikov. S tem se je postavil vpliven jurist na stališče onih, ki že zdavnaj zahtevajo, da se zasedejo sodnije z izvedeniškimi sodniki, ki zasledujejo v prvi vrsti resen cilj na polju obrtnega pravovarstva. Če ne druga, pa je postala želja po večjem vplivu izvedencev na take razsodbe že zelo splošna in društvo »Avstrijskih kemikov« je tudi že napravilo dobro motivirano vlogo na justično ministristvo. V nasprotju s tem pa je zavzel pred kratkim sodnik dr. E. Krautmann stališče v neki publikaciji »Kazenskoppravno jamstvo obratovodja v slučajih nezgod«, da ni potreba širšega od dosedanjega sodelovanja izvedencev, ako odgovarjajo njihova podana mnenja upravičenim zahtevam. Profesor dr. Wegscheider oponira Krautmannovim izjavam, da bi bilo čisto potrebno, da se izvedenci ne zaslišujejo samo kot prič, ampak da bi bili pri vstvarjanju sklepov vsaj s posvetovalnim glasom soudeleženi, da pa se mora zahtevati sodelovanje izvedencev tudi pri formuliranju splošnih pravnih izrekov. Wegscheider prihaja končno do zaključka, da kolegij, ki je sestavljen samo iz juristov, ne more izvedencem v vseh slučajih niti predložiti smotrni vprašanj. Način, kako naj se okrepi vpliv izvedencev, bo v bodoče kajpakda še predmet resnih študij, toda ojačenje tega vpliva je v bodočnosti za moderno juridikacijo neizogibno, zakaj kolegij naj razume to, o čemer razsoja. Dr. Pattaj pa gre odkritosrčno zahvala za to, da je zopet izprožil na zgleden način vprašanje o tehničnem sodniku ter ga spravil v ospredje javnih interesov.

— Pogreb sodr. J. Ravnikarja bo danes ob 4. popoldne iz deželne bolnice. Podružnica krakovske in trnovske »Vzajemnosti« vabi vse člane in sodruge na obilno udeležbo.

— Iz gledališke pisarne. Danes, v četrtek za par-abonente burlasna opereta »Orfej v podzemlju«. V soboto (nepar) »Hoffmannove pripovedi« z gospo Cilko Otahalovo v vlogi Olimpije kot gostom. V nedeljo popoldne (izven abonementa za lože nepar) zabavna francoska veseloigr »Mala čokoladarica«, zvečer ob 7. (izven abonementa, za lože par) desetič in zadnjič v sezoni prijubljena opereta »Boccaccio«. Drugi teden opera »Madame Butterfly« z gđc. Richterjevo v naslovni vlogi in Birinskega »Vrtoglavci«, tragikomedija iz ruske revolucije.

— V mestni klavnici so zaklali od 19. do 26. januarja 63 volov, 4 bike, 10 krav, 273 prašičev, 117 telet, 15 koštrunov; vpeljali pa so 280 kg mesa, 6 prašičev, 22 telet in 7 kozličev.

— S trebnikom za kruhom. V torek se je odpeljalo v Ameriko z južnega kolodvora 100 Slovencev in 27 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 25 Hrvatov. — V Buks je šlo 17 Hrvatov, z Dunaja se je vrnilo 25 Kočevarjev.

— Stare papirne bankovce odtegnemo iz prometa. Bankovci po 10 in 20 kron iz leta 1900 še ostanejo do 28. februarja 1913 v veljavi, potem pa jih bodo sprejemale samo davkarje in banke. 100kronski bankovci iz leta 1901 pa ostanejo v prometu še do 31. januarja 1913.

— Izgubljeno. Služkinja Helena Golorej je izgubila črn dežnik. — Neka učiteljica je izgubila rjavo denarnico z malo vsoto denarja in mali nožek z bisernim držajem. — Zasebnica Apolonija Jager je izgubila črno svilnato pompaduro. — Trgovka Hedvika Šarcova je izgubila rjavo denarnico iz krokodilovega usnja. — Trgovka Terezija Götzl je izgubila očala. — Steklar Franc Topler je izgubil prost bankovec za 10 K. — Neki gospod je izgubil 110 kron v bankovcih. — Tomaž Rems je izgubil tri bankovce po 50 K.

— Kinematograf »Ideal«. Danes zadnjikrat kriminalna drama »Črna krinka« in silajna francoska veseloigra »Nadzornik spalnih voz«. Jutri specialni večer z dramo v dveh delih »Gospica iz jezera«.

Idrija.

— Pojasnilo. V »Zarji« št. 491. z dne 24. t. m. smo kritizirali nelep postopanje c. kr. rudniškega paznika Modrijana, kateri je komaj v delo sprejetim mladeničem naložil baje tako težko delo, da ga niso zmogli, vsled česar so bili potem od dela odpušteni. K temu bodi pojasnjeno, da je bil ta paznik Josip Modrijan mlajši, da ne delamo krivice komu drugemu, ki ni prizadet.

— Vprašanje občinskega gasilskega doma. V št. 4. »Domoljuba« izraža nekdo željo, naj bi prostovoljna gasilna straža v Idriji dobila občinski gasilski dom. Svetujemo piscu te želje in vsem članom gasilne straže, naj se zahvalijo, da nimajo še občinskega gasilnega doma, edino piščevim somišljenikom, ki so se pritožili proti sklepu občinskega odbora, da se poslopje št. 509 prezida za gasilni dom in stanovanja. Namesto mledovati, za gasilni dom, kjer se ne da doseči nič, naj bi rajši poučili klerikalci somišljenike svoje stranke, da pri takih zadevah veljajo dejanja več kot besede.

Stajersko.

— Mlad požigalec. Iz Ljutomera poročajo: V okolici Ljutomera so bili v zadnjih treh letih silno pogosti požigi. Od leta 1909. je v Ljutomerškem okraju pogorelo 100 kmečkih posestev. Letos 9. januarja je pogorelo Tereziji Cvetko vse njeno posestvo in 30. januarja pa posestniku Jožetu Jurinecu v Verkovcih. Po dolgem iskanju se je posrečilo orožnikom, da so izsledili požigalca in sicer je požigalec desetipolletni deček Alojzij Rep iz Prelogov. Na vprašanje, zakaj da je zažgal, je odgovoril: »Ker mi je ravno prišlo na misel.« Deček je duševno popolnoma zdrav in za svoj leta telesno zelo razvit. Navadno se je potepal okolo, delo in šola ga ni mikalo. Ko so ga aretirali, je legel na tla, bil okolo sebe in grizel orožnika v roke. Oddali so ga okrajnemu sodišču v Ljutomeru.

Zakaj te ni bilo na sejo?

Veliko društvenega dela zaostane ali se ga sploh in izvrši samo zato, ker se člani ne udeležujejo sej. S to napako delavcev se imajo boriti organizacijski funkcionarji vseh organizacij brez izjeme. Ta kronična bolezen je v mnogih slučajih zelo občutna; da, čisto zelo usodepolna za posamezne organizacije. Če pa vprašamo te vrste bolnike, zakaj jih ni bilo na sejo, tedaj slišimo včasih kar smešne izgovore. Vsak ima drugačen izgovor, ki ga pa večinoma ne moremo smatrati za resno opravičbo. Je pač samo izgovor. Izgovorov, zakaj kdo ne pride na sejo, je toliko, da bi jih lahko sestavili celo listo.

Mogoče, da je med nami tudi še nekaj takih, ki pridejo v zadrego zaradi izgovora, zakaj niso prišli na sejo, in ti lahko torej iz nastopnih izgovorov enega izberejo zase.

1. Imel sem opravke.
2. Bil sem bolhen.
3. Dogovoril sem se, da pridem tja in tja.
4. Zmotil sem se v datumu.
5. Šel sem mimo, pa sem mislil, da še ni nobenega.
6. Bil sem povabljen v neko družbo.
7. Moral sem spremiti sorodnika na kolodvor.
8. Moral sem nekaj oskrbeti.
9. Hotel sem obiskati bolnega prijatelja.
10. Bil sem na svatbi.
11. Bolela so me kurja očesa.
12. Nisem mogel najti svoje članske knjižice.

13. Dokler bo tovariš X ... predsedoval, ne pridem.

14. Sedanje društveno vodstvo mi ne ugaja.

15. Seja nima pomena, ker vidim vedno le znane obraze.

16. Moja žena je nejevoljna, kadar grem na sejo.

17. Bil sem grozno prehlajen.

18. Doma sem pospravjal.

19. Bil sem na koncertu.

20. Ne daleč od mene je gorelo.

21. Kar ta in ta pove, vem že zdavnaj.

22. Saj ni treba, da bi moral biti vedno

zraven.

23. Popolnoma sem pozabil, da je seja.

24. Moj tovariš je zaspal.

25. Moja žena je bila bolehuja.

26. Ni me veselilo.

27. Močno je deževalo.

28. Bilo je prevroče.

29. Bil sem v gledališču.

30. Zakaj se ni vršil shod popoldne.

31. Zvečer je bilo mraz.

32. Prispevke imam plačane, ali to ne za-

dostuje?

33. Na seji je merodajna le ena klika.

34. Zakaj bi se s prijatelji kregal?

35. Nisem vedel, da se seja vrši že do-

poldne.

36. Saj itak vse skupaj nima nikakršnega

pomena.

37. Prostor, kjer se je seja vršila, mi ne

ugaja.

38. Na zadnji seji sem se moral jeziti.

39. Saj itak nič ne velja, kar rečem.
40. Vselej se preveč nepotrebnega govori.
41. Bil sem preveč zaposlen.
42. Seje se vselaj prepozno prično.
43. Seje trajajo predolgo.
44. Saj gre tudi brez mene.

Takih izgovorov, ki pa jih je še veliko več, se poslužujejo tisti, ki se sej izogibajo. Gotovo marsikateri sodrug najde med navedenimi izgovori znane besede, ki jih je nemara že sam izpogovoril. Noben organiziran delavec, ki se v popolnem obsegu zaveda svoje dolžnosti, ne sme prihajati s podobnimi praznimi izgovori. Gotovo so tudi resne ovire, ki odsotnost opravičujejo, toda večinoma je povod, zakaj delavec se ne obiščejo, brezbrizna nezavednost. Vsak mora priti do spoznanja, da je poleg plačevanja prispevkov in izpolnjevanja drugih stvari njegova dolžnost, da se redno udeležuje sej.

Goriško.

— Prijatelj je ustrelil prijatelja. Iz Gorice poročajo: V sredo ob 1. zjutraj je v ulici Barsoni ustrelil Mihael Marega delavca Antona Pertota s tremi strelji iz samokresa. Do polnoči sta Marega in Pertot skupaj pila na Maregovem stanovanju. Po odhodu Pertota je Marega pričel streljati iz samokresa skozi okno. Na klic žene Elize je prišel Pertot. Marega je odprl vrata in ustrelil v prsi Pertota, da je kmalu nato izdihnil. Marego so aretirali, Pertota so pa prepeljali v mrtvašnico.

— Vojaški nabori za Gorico in okolice bodo za mesto dne 6. in 7. marca; za okolico pa v dneh 8., 10., 11., 12., 13. in 14. marca.

Vestnik organizacij.

Občni zbor krakovsko trnovske podružnice »Vzajemnosti« se vrši v soboto dne 15. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni g. Steinerja na Opekarski cesti. Dnevni red: 1. Branje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročila odbora. 3. Poročila nadzornika. 4. Volitev odbora. 5. Volitev nadzornika. 6. Razno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor šišenske »Vzajemnosti« se vrši v soboto dne 8. t. m. ob 8. zvečer v gostilni pri Celarju na Resljevi cesti svoj letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Sodruga stanujejo v kolodvorskem okraju opozarjamo na občni zbor in priključimo, da se ga polnoštevilno udeležijo. Skrajni čas je, da se tudi ta podružnica oživi, saj vsebuje vendar okraje v katerih žive delavci v pretežni večini. Agitirajte med somišljeniki da bo udeležba častna.

Ljubljanska podružnica planinskega društva »Die Naturfreunde« Danes zvečer v restavraciji »International« na Resljevi cesti sestaneč članov. Vplačevanje letnega prispevka. Sprejem novih članov. Zbiranje naročil za izjemo platnice »Naturfreunde«. Seletji je, da člani, ki so v zastanku s plačili, poravnajo svoje prispevke.

Socialno politični pregled.

— Delavsko vavstvo v parlamentu. Na dnevnem redu prihodnje seje poslanske zbornice ki bo v ponedeljek 10. februarja, je prvo čitanje zakona v varstvo pekovskih delavcev, dalje prvo čitanje predlogov o zapiranju trgovin. V kratkem se bo poslanska zbornica pečala tudi z odpravo delavskih knjižnic. Socialno politični osek je sklenil vprašati zbornico, ali je pozvati vlado da predloži zakon o odpravi delavskih knjižnic. Čim poročevalec Hummer izgotovi svoje poročilo, bodo socialno demokratični poslanci zahtevali, da se ta točka postavi na dnevni red. — Socialno politični osek bo razpravljal o skrajšanju maksimalnega delovnega dneva. Sodrugi Hanusch je predlagal, da se sedanjim enajsturnim delavcem nadomesti z deseturnim delavnikom, ki naj velja ne le za fabriške zavode, temveč tudi v mali obrti. Delo čez čas bi bilo po socialno demokratičnem predlogu dovoljeno le v izjemnih, po višji sili povzročenih slučajih; ob sobotah bi bil dopusten največ osemurni delavnik. Ako obvelja predlog naših poslancev, bi se delavstvo za velik korak približalo zakonitemu osemurnemu delavniku. — Socialno politični zadevami se bo pečal tudi justični osek pri razpravi o novem odvetniškem redu. Naši poslanci bodo zastopali zahteve odvetniškega osebja, ki terjajo ureditev delovnega časa in pravico do zastopstva. — Razprave o socialnem zavarovanju so v pododseku končane; ta mesec se snide osek za socialno zavarovanje in njegova naloga bo, da zloži odpor vlade proti prehodnim določilom, ki zagotavljajo delavcem, ob uzakonitvi socialnega zavarovanja starim nad šestdeset let, starostno rento. Velike sitnosti bodo delale odseku tudi poljske meščanske stranke ki zahtevajo za Galicijo nekako izjemno stališče v socialnem zavarovanju. — V gosposki zbornici se ne premakne iz komisije novele k št. 2 obrtnega reda, ki zboljšuje delavsko varstvo v slučaju nezgod in obrtnih bolezni. Predlog o kršitvi delovne pogodbe so lordi za enkrat pokopali. — Po zgledu rojenih zakonodajalcev v gosposki zbornici uganja tudi vlada pasivno rezistenco zoper delavsko varstvo. — Še sedaj ni predložila davno obljubljenih predlogov o nezgodnem zavarovanju rudarjev in o ureditvi domačega dela.

Pozor!

Zadnji čas je, da pošljete naročnino, če je še niste poslali!

Obnovljena balkanska vojna.

VESTI O USTAVLJENEM BOJU.

Sofija, 5. Sročnja iz Berlina izhajajoča vest, da je bolgarska vlada ukazala vojnim poveljnikom, da ustavijo boj, je brez podlage.

Berlin, 5. Brzjavljiva »Preßtelegraph« o intervenciji nemškega poslanika pri bolgarski vladi, vsled katere je baje vlada izdala armadnim poveljnikom ukaze, da naj ustavijo boj, se ne vjema z resnico.

PRED ODRINOM.

Carigrad, 5. Mladoturki strastno oporekajo bolgarskim vestem, da bo moral Odrin tekom tedna kapitulirati. Povsod pripovedujejo, da je trdnjava še z vsemi potrebščinami dovolj preskrbljena in da se bo še dolgo držala. Med tem pa je upati, da pride turška armada mestu na pomoč (?)

Sofija, 5. Obstreljevanje Odrina se uspešno nadaljuje.

London, 5. »Daily Mail« javlja, da je trajalo bombardiranje Odrina včeraj ves dan. Turška artiljerija je slabo odgovarjala. Zelo uspešno je bilo streljanje iz štiridesetih srbskih oblegovalnih topov. V nekaterih mestnih okrajih je izbruhnil ogenj. Iz Odrina prihajajoči dezerterji pravijo, da je v mestu še živ, občutno je pe pomanjkanje streliva. Bolgarsko poveljništvo je ukazalo nadaljevanje bombardiranja in misli, da prisili s tem trdnjavo na kapitulacijo. Nad mestom leta bolgarski zrakoplovec in meče bolgarske proklamacije v Odrin.

Milan, 5. Iz Sofije poroča »Corriere della Sera«: Poveljnik oblegujoče armade je v ponedeljek ob 7. zvečer pozval poveljnika trdnjave Šukri pašo na kapitulacijo. Šukri paša je odklonil. Vsled tega se je četrte ure po osmih pričelo bombardiranje mesta. Vsi topovi bolgarsko-srbske armade so stopili v akcijo. Vsak strel je zadel. Turško topništvo je slabo odgovarjalo. Turki imajo za osvetljevanje sovražnih postojank samo še par reflektorjev na razpolago. Odrin utegne pasti v štirih ali petih dneh.

Sofija, 5. Nekoliko srbskih pehotnih stotnij se je približalo Odrinu na štiri kilometre.

Sofija, 5. (Uradno.) Včeraj se je nadaljevalo obstreljevanje Odrina v vseh sektorjih oblegovalnega okrožja z dobrim uspehom.

Sofija, 5. Prvi oddelki so se približali mestu na nekoliko sto metrov.

Berlin, 5. »Preß-Centrale« javlja, da se je Bolgarom posrečilo namestiti težke oblegovalne topove tako blizu odrinskim utrdbam, da streljajo v spodnje mesto, kjer so skladišča živeža.

Sofija, 6. Bombardiranje Odrina je trajalo vso noč od torka na sredo. Bolgari so zavzeli vas Panukij, kjer so Turki poizkusili izpad, pa so se morali umakniti v trdnjavo. Čez dan so nekateri fortii prav slabo odgovarjali na kanonado, nekateri pa sploh ne.

Belgrad, 6. Dva mestna okraja v Odrinu gorita. Bombardiranje trdnjave oskrbuje večina srbska artiljerija.

Belgrad, 6. Srbija je odposlala še eno divizijo pred Odrin, tako da se čeni število srbskih vojakov pred trdnjavo zdaj na 70.000.

Turška vest.

Carigrad, 6. Uradno je izdana sledeča vest: Poveljnik Odrina brzjavlja ob pol 8. zvečer: Sovražnik bombardira mesto. 138 granat in 11 šrapnelov je padlo v mesto. Osem prebivalcev je ubitih; 10 ranjenih. Petinpetdeset hiš je v ognju. Bombardma se nadaljuje.

SKADER.

London, 6. »Daily News« javlja po rimskih depešah, da je v rimskih diplomatskih krogih razširjena vest, da so Turki napravili izpad iz Skadra in občutno porazili Srbe. Turki so s pomočjo Albancev vneli dva srbska bataljona, pa so ju pustili na svobodo, ker sta obljubila, da se ne udeležita nadaljnih vojn. (V tej rimski vesti ni posebno veliko verjetnega.)

Belgrad, 6. Srbi so poslali iz Drača nove čete pred Skader na pomoč Črnogorcem.

Skader padel?

Berlin, 6. »Voss. Ztg.« javlja sročnji z Dunaja: Na informiranih mestih se je nočoj z veliko odločnostjo raznesla govorica, da je Skader izza silnega obstreljevanja od strani Črnogorcev in Srbov padel. Poveljnik Riza-beg je baje umorjen. Govorica se je na informiranem mestu registrirala, vendar pa je omenjeno, da je treba počakati na podrobnosti.

PRI ČATALDŽI.

Sofija, 5. Boji pri Čataldži in obstreljevanje turških utrdb se je pričelo včeraj kmalu po 8. zjutraj in je trajalo dopoldne. Popoldne se je nadaljevalo. Na mnogih krajih je izbruhnil ogenj. (To kaže, kakor da je pomota. Poročilo se najbrže tiče Odrina, ker se skoraj do pike vjema z enim prvih poročil o bombardiranju Odrina.)

Carigrad, 5. Bolgarske čete so naskočile Hademkeji, Turki se trdnjavno branijo.

Carigrad, 5. Na celi črti pred čataldžskimi utrdbami divja silna bitka. Bolgarom se je posrečilo zavzeti z naskokom trdnjavo Čataldža-Kej.

Turški demanti.

Carigrad, 5. Uradni krogi nimajo nikakršnih vesti, da bi se bil vnel boj pri Čataldži in Galipoliju.

NIČ VESTI IZ SOFIJE.

Sofija, 6. Pri vojnem ministrstvu ni izvedeti nobenih vesti z bojišča. Doslej sta bili izdani dve uradni izjavi, ki ne povesta pravzaprav nič drugega, kakor da se Odrin bombardira. Tudi indirektnih vesti ni dobili pri vladi. Očividno bo ministrstvo šele tedaj podajalo izjave, kadar bo mogoče poročati o gotovih dejstvih. Vpričo tega je treba vsa privatna poročila, katerih je na cele kupe, sprejemati z največjo rezervo. Lahko se pa opaja, da imajo pri vojnem ministrstvu veliko upanje.

INTERNACIONALIZIRANJE V CARIGRADU?

Rim, 5. General Šerif paša, vodja vojaške lige, je izjavil: »Tolpa mladoturških banditov je zakrivila, da gre zdaj za naš obstanek. Če pridejo Bolgari v Carigrad, bodo velesile internacionalizirale mesto.«

TURŠKI DELEGATI.

Carigrad, 5. Vlada je snoči naročila turškim delegatom, ki so bili pooblašeni za mirovno kodiferenco, naj zapuste London.

London, 5. Turški delegat Rešid paša ostane do nadaljnjih instrukcij v Londonu.

BOLGARSKI KRALJ ZDRAV.

Sofija, 5. Vesti o boleznih kralja Ferdinanda, ki so bile razširjene po zunanem časopisju, so neosnovane. Lani poleti ga je mučil protin, a prav sedaj se počuti izredno dobro. Najboljši dokaz je ta, da se je odpeljal na bojišče.

RAZLIČNI NAZORI.

Srbsko mnenje.

Belgrad, 5. V merodajnih krogih so prepričani, da druga balkanska vojna ne bo dolgotrajna in da ne nastanejo vsled nje nikakršni zapletilaji v Evropi.

Bolgarsko mnenje.

Sofija, 5. Tukaj ne dvomijo, da pade Odrin tekom tedna, četudi razširjajo Turki drugačne vesti. Kadar pade Odrin, bodo Turki bržčas bolj dostopni spoznanju, da so premagani, in potem se bo lahko sklepal mir. Bolgarska ne bo delala nobenih težav, da dobi kalifat svojegega zastopnika v Odrinu in da se zavarujejo mohamedanska svetišča v mestu. To bi bili Turki tudi sedaj že lahko dobili.

Sofija, 6. V poučenih krogih prevladuje prepričanje, da se Odrin ne more dolgo držati. Splošno se govori, da bodo Bolgari potem marširali v Carigrad. Boje se le za življenje Bolgarov v Odrinu. V vojaških krogih govore, da se mora sedanji boj dobojevati do konca, to pomeni do vstopa v Carigrad.

Angleško mnenje.

London, 5. Obnavitev vojnih operacij ni tukaj presenetilo. V merodajnih političnih krogih se le vprašujejo, kako bo vojna uplivala na evropski položaj. V tem oziru so pa zadovoljni in mirni. Z ozirom na vojni položaj na Balkanu menijo, da druga vojna ne bo dolgo trajala.

SULTANOV DAR.

Carigrad, 6. Sultan je daroval 2500 funtov za namene narodne obrambe.

SAJD ZASTOPA ŠEVKETA.

Carigrad, 6. Doktor je Mahmud Ševket pri Čataldži, vodi posle velikega vezirja Sajd paša.

RUSKI PREDLOG?

Pariz, 6. Iz Carigrada napovedujejo sestanek velikega vezirja z ruskim poslanikom, ki poda turški vladi baje sporazumno z drugimi velesilami pomemben predlog.

ALBANIJA.

Berlin, 6. Konferenca poslanikov se bavi na vsaki seji z albanskim vprašanjem, prišla pa še ni do nikakršnega sklepa.

BOLGARI PRED GALIPOLIJEM.

Berlin, 6. Današnja seja poslanikov se bo pečala z bolgarsko akcijo pred Galipolijem. Posledice eventualnega uspeha v taki bližini Carigrada pehajo vsa druga vprašanja v ozadje.

IZ FINANČNEGA ODSEKA.

Pobožne korporacije in novi davki.

Dunaj, 5. Finančni odsek je danes še enkrat razpravljal o § 158 (obdavčenje članov korporacij) in o § 163 (obdavčenje malih kmetij). Poročevalec dr. Licht je zagovarjal vladno predlogo in povdarjal, da lahko zakonodajstvo v večji meri obdači pobožne korporacije in duhovništvo tedaj, ko pride na vrsto uravnava kongru. Koreferent dr. Renner naglašal, da kažejo posedujoči sloji malo prijaznosti za davčne bremen. Duhovne korporacije je na vsak način treba obdavčiti z osebno dohodarino in pri poljedelcih se mora odmera osebno dohodninskega davka naslanjati ne na katastrofalni čistih dohodek, temveč na dejanski čist dohodek, ki je neprimerno višji.

Finančni minister Zaleski se izreka zoper Stanekov predlog, da se obdavčijo pobožne korporacije, češ da bi s tem predlogom ustvarila tendenciozna izjava, naperjena proti članom duhovskih korporacij. Nadalje prosi odsek, da pospeši svoje delo. Odsek je sklenil, da stopijo določbe o davku na žganje v veljavo že s 1. marcem in tudi glede osebno dohodninskega davka bi bilo želeli popolno jasnost, ali naj se fasije, ki se izvrše prihodnje tedne, napravijo na podlagi starega zakona ali na podlagi novele.

Na popoldanski seji je sodr. Dlamand omenjal velike izpremembe dohodkov, ki jih je povzročila agrarna carska zakonodaja. Posledica visokih carin je ta, da so pridelki poljedelstva v Avstriji visoko preplačani. Agrarci, t. i. veleposesniki in oni veliki kmetje, ki pridelujejo za prodajo, dobe vsled carin na leto 382 milijonov več dohodkov.

Po zaključni besedi poročevalca je bilo

glasovanje:

Predlog sodruka Seitzja, ki podreja dohodninskemu obdavčenju korporacije, v katerih žive člani v skupnem gospodarstvu (kloštre, bratovščine itd.), je bil v pomembnem glasovanju odklonjen s 27 proti 13 glasovom. Za Seitzov predlog so razen socialistnih demokratov glasovali le češki radikali in Ukrajinci. Seitz je prijavil svoj predlog kot predlog manjšine.

Tudi predlog Stanekov, da je odmeriti članom kongregacij tak davek, kakor da je ves dohodek korporacije razdeljen med člane, je bil z 20 proti 19 glasovom odklonjen.

Pač pa je obveljala s 23 proti 16 glasovom Stanekova resolucija, ki poziva vlado, da predloži zakonski načrt o obdavčenju korporacijskih dohodkov čistih jurističnih oseb, v katerih žive posamezni člani v skupnem gospodarstvu.

Obveljal je tudi dodatek v vladni predlogi, da jamči korporacijsko imetje za davčne zneske posameznih članov korporacije.

Predlog sodr. Rennerja, da katastrofalni čist dohodek ne sme biti merodajen pri cenitvi dohodka in da je upoštevati podražitev poljedelskih pridelkov, je bil v pomembnem glasovanju odklonjen z 32 proti 11 glasovom. Za predlog poročevalca dr. Lichta, da je za dohodek v poljedelstvu smatrati dejanski čist dohod in da naj katastrofalni čist dohodek služi le kot pomožno sredstvo pri odmeri davka, je odločil ob enakosti glasov (22 proti 22) načelnik dr. Urban in je bil sprejet.

Prihodnja seja bo jutri. Ker razprave o reformi osebne dohodarine ta teden še ne bodo končane, se zasedanje državnih zborov najbrž za teden dni preloži.

MLADOČEHLI.

Pizenj, 5. »Česky Dennik« javlja, da se skljuje konec tega meseca zaupniki mladočeske stranke na posvetovanje. Dotlej bo že mogoče poročati o češko nemških spravniških konferencah in na podlagi tega sklepati o nadaljnji taktiki stranke. Zbor se bo pečal samo s političnimi vprašanji. Sklepi bodo obvezni za poslance.

MORAVSKE VOLITVE.

Brno, 5. »Tagesbote« poroča, da bodo volitve za moravski deželni zbor razpisane šele, kadar se vrnejo rezervisti.

JEZIKOVNO VPRAŠANJE V BOSNI.

Sarajevo, 6. Včeraj je bila konferenca ek-skutivnega odbora. Konferenca bo razpravljala na podlagi vladnega elaborata. Konferenca se je udeležil tudi deželni šef feldcajmajster Potiorek in njegov namestnik baron Rohony. Za ponedeljek so poklicani na konferenco poslanci vseh klubov. Vladno stališče glede jezikovnega vprašanja pri železnicih je neizpremenjeno.

LEGAR MED VOJAKI NA MEJI.

Kotor, 6. Zadnje dni so bili v Boki Kotorski hudi nalive, vsled katerih je močno trpelo zdravstveno stanje vojaških čet, ki prenočujejo v navadnih šotorih. Slama, ki služi vojakom za ležišče, je vsa premočena. Pojavilo se je več slučajev legarja in bati se je, da izbruhne epidemija, ako ne nastopi v kratkem suho vreme.

ODSEK ZA VOLILNO REFORMO.

Budimpešta, 6. Danes se snide odsek za volilno reformo na prvo sejo. Načrt bo odsek najbrže nekoliko izpremenil, zlasti je precej izpreminjavalnih predlogov, da se zniža doba bivanja za industrialne delavce. Prav s tem vprašanjem se bo odsek najintenzivneje bavil in skoraj gotovo je, da se bo dosegel kompromis. Vseh sej se bo udeleževal tudi ministrski predseknik Lukaes. Opozicijski poslanci računajo s tem, da bo socialna demokracija proglasila splošno stavko že sedaj, ko se sestane odsek. Ali najbrže bo splošna stavka proklamirana šele tedaj, ko se bo obravnavala volilna reforma v plenumu poslanske zbornice.

REŠKA SKOFIJA.

Kaj je res?

Rim, 5. Papež je imenoval prelata Viszoto za reškega škofa.

Zagreb, 5. Koadjutor zagrebske nadškofije dr. Bauer je izjavil, da mu ni nič znano, da se ima Reka odcepiti od senjske-modruške škofije. Dr. Bauer ne verjame teh vesti. Če bi bilo kaj na njih, bi mu morale biti znane, ker spada senjska škofija pod cerkveno vlado.

ODPRTO PISMO GROFU TISZU.

Budimpešta, 5. Poslanec Paul Sandor, ki je izstopil iz vladne stranke, objavlja odprto pismo, naslovljeno grofu Štefanu Tiszu, s katerim ga poziva, naj odstopi on in Lukacseva vlada. Pismo, ki je prav zanimivo in za splošno razpolženje v deželi značilno, pravi med drugim: »Tak občutek imam, da izraža to, kar ti hočem reči, živo javno mnenje ogrskega meščanstva. Navesti hočem tvojo pozornost na obstoj tega javnega mnenja, na opravičenost njegovih zahtev in na naravnost njegovega stališča. Kar smatrajo danes za voljo stranke narodnega dela ali pa za voljo vlade, ni nič drugega, kakor tvoja osebna volja. Ti veruješ fanatično v svoje dogme. Ves svoj program si izvedel s sredstvi absolutizma. Vpričo javnega mnenja dežele, pasivnega odpora pomirane opozicije in ogroženja delavstva je tvoja osebna izjuba sposobnost, da bi izvršila delo mira. Tvoje poslanstvo in poslanstvo vlade je dopolnjeno. Nič ni bilo značilno za sedanji položaj in tvojo absolutistično vlogo kakor to, da si predsednik zbornice, ministrski predsednik, vodja stranke in zakonodajec v eni osebi. Obljubljena demokracija vpeljava splošne volilne pravice je odini vir moči, s katero se lahko obnovi ustavno življenje. Tvoj volilni načrt pa mora le še bolj razburiti deželo. Če postane tvoj načrt zakon, se prične volilno pravna agitacija z novo silo. Po revolucionarnih dogodkih bodo veljala samo najskrajnejša stremjenja. Zlasti velja to glede na najvažnejšega čimtelja, na socialiste. Če poskusiš z nasilnimi sredstvi zakoniti svoj načrt, je revolucionaren konflikt nezogoben. Kravja senca generalne stavke se že prikazuje in na to bi sledilo še obsedno stanje in ostale grozote ruske politike... V tem tonu nadaljuje Sandor, in pravi, da ni za ozdravilne razmerje treba nič drugega kakor demisijske grofa Tisze in vlade. Proti koncu pa pravi: Kravja meščanska vojna in še fatalnejša gospodarska kriza lahko muči eksistence tisočih. Potem bo vse kesanje zaman ni zaman

boste vpraševali, koga zadene krivda. Vsakdo bo vedel, da bi bil le ti lahko odvrnil krizo in nesrečo. Zgodovina pripíše vso odgovornost le tebi. Tvoja zgodovinska vloga je prišla do razpota. Rotim te, ekselencia, odpri svojo vest in ne naprti svoji duši strašne odgovornosti...» Pismo je napravilo v javnosti velik vtisk, ker je Sandor vedno veljal za pristaša grofa Tisze.

LUKACS POTUJE.

Budimpešta, 5. Ministrski predsednik Lukacs, ki se je včeraj vrnil s Semeringa, je danes odpotoval v Lovrano.

NEMŠKI PRINC V NEVARNOSTI — ZAVIRAC MRTEV.

Budimpešta, 6. Pri postaji Medias se je včeraj ponoči pripetila velika nesreča. Brzovlak št. 601 iz Bukarešte je zapeljal v to-vorni vlak, ki je stal na postaji. Zmeda je bila tem večja, ker je imel tovorni vlak dva petrolejska voza, ki sta eksplodirala. Več vagonov brzovlaka je bilo popolnoma razdejanih. Brzovlak je imel tudi salonski voz, v katerem se je nemški princ Eitel Friedrich vračal iz Bukarešte v Berlin. Princ je skočil skozi okno, sicer pa je njegov voz ostal nepoškodovan. Zavirac na zadnjem vozu tovornega vlaka je dobil take opekline, da je kmalu umrl, strojevodjo in nekega sprevednika so odpeljali s hudimi opeklinami v bolnišnico. Princu se ni nič zgodilo. Odpeljal se je z brzovlakom 604 čez Budimpešto v Berlin. En potnik je težko poškovan, dva pa lahko.

PRED GENERALNO STAVKO V BELGIJI.

Bruselj, 6. Včeraj zjutraj je ministrski svet sklenil, da je vlada voljna reformirati volilni red za občine in pokrajine, da pa odklanja reformo državnozborskega volilnega reda. V poslanski zbornici je ministrski predsednik de Broekquerville podal v tem smislu izjavo, ki jo je levica sprejela z viharim ogorčenjem, in v kuloarjih so zatrjevali celo liberalni poslanci, da je sedaj generalna stavka neizogibna. Mogočen vtisk so na zbornico napravile besede neodvisnega klerikalea Théodora, da generalna stavka ni delo voditeljev, temveč elementaren izbruh ljudske volje.

Socialistične manifestacije.

Bruselj, 6. Socialni demokratje so priredili hrupno demonstracijo pred parlamentom. Od tam so se demonstrantje napotili pred kraljevo palačo, vzklikali »Živela splošna volilna pravica!«, prepevali internacionalo in druge revolucionarne pesmi. Zandarmerija, močno ojačena, je razkropila demonstrante. Po končani zbornici seji so se demonstracije ponovile, zlasti proti posameznim klerikalnim poslaneem.

SRBSKA SKUPŠČINA.

Belgrad, 5. Skupščina bo sklicana tako, da se snide po 20. februarju.

VENIZELOS V BELGRADU.

Belgrad, 5. Grški ministrski predsednik Venizelos se je danes pripeljal z Dunaja v Belgrad. Ministrski predsednik Pašić je priredil zajtrk, pri katerem so bili tudi ministri in srbski pooblašenci z mirovne konference.

Belgrad, 6. Venizelos je včeraj konferiral s Pašićem in mu poročal o svojem sestanku z Berchtoldom. Zvečer je odpotoval v Solun.

KÖPENIKIADA.

Strassburg, 6. Včeraj je tukajšnja vlada dobila iz Weissenburga brzjav, da pride cesar Viljem ob 1. popoldne v mesto. Alarmirali so vojaštvo, ki je čakalo s poveljujočim generalom, guvernerjem, namestnikom in princem Joahimom do 3. na cesarja. Šele tedaj so zvedeli, da jih je nekdo potegnil. Mesto je bilo že v zastavah in na vojnem vezbalšču je bila zbrana ogromna množica. Telegram v Weissenburgu je oddal neki odpušeni plačilni aspirant Keller.

MENELIK NI UMRL.

Pariz, 5. Vesti, da je umrl abesinski cesar Menelik, se dementirajo z vsjo odločnostjo.

Novice.

* Svojega moža je hotela zastrupiti. Iz Rima poročajo: V lanskem januarju so aretirali v Ascoli Piceni soprogo stotnika Lambertenghija, ker je hotela zastrupiti svojega moža, ki je bil 25 let starejši od nje. Štirindvajsetletna stotnikova soproga ni prav nič tajila svojega dejanja in priznala, da je dala možu sublimatno kroglico v jajčni punč. Dejala je, da ni bil njen namen usmrtiti moža, temveč je želela, da bi soprogo zbolel, da bi je ne mogel več tako trpinčiti. Obravnava je razkrila nad vse žalostno družinsko življenje. Stotnik se je poročil, čeprav je vedel, da je njegova soproga najdenka. Stotnik ji je vedno očital, da je najdenka in jo mučil na vsakovrstne načine. Nekoč jo je dobil v razgovoru s svojim slugo, zato jo je prisilil z revol-verjem, da je preklečala vso noč v sami srajci pred posteljo. Stotnikov sluga je izpovedal vpričo stotnika, da mu je nesrečna žena potožila, da jo stotnik sili, naj se koplje v vročih gorčič-nih kopelih, da bi s tem odpravila nosečnost. Stotnik je zahteval od žene, da mu je pisala vsak dan dolga pisma, čeprav sta živela vedno skupaj, in tudi on ji je vsak dan pisal. V svoji osamljenosti se je seznanila z lajtantom Nicolajem, s katerim sta prijateljsko obdevala. Ljubavnega razmerja ni imela z njim. Soproga je priznala odkrito, da ji je lajtant simpatičen, zaradi tega jo je pretepal in zahteval od nje, da se ustrelji. Prinesel ji je revolver in skatljico sublimatnih kroglic. Ko je žena izvršila svoje dejanje, je bila tretji mesec noseča. V preisko-valnem zaporu je porodila in sedaj doji sama otroka. Zdravniki, ki so jo videli takoj po storjenem činu, so povedali, da je bila popolnoma zmedena. Njen soprog je bil prišel iz službe in zahteval jajčni punč. Skuhala mu ga je in dala vanj sublimatno kroglico prav od tistih, katere ji je mož sam prinesel. Stotnik je zavril punč,

ker mu okus ni ugajal. Nato mu je žena priznala, kaj je dela vani. Najbrže ni niti vedela, kaj dela. Zdravniki so izpovedali, da je gospa Lambertenghijeva duševno slabo razvita, da je omejena in da je večkrat zmedena. Ko je izvršila svoje dejanje, ni bila pri polni zavesti. Kolikšna strupa, ki ga je dala možu, je bila preslaba, da bi povzročila smrt in ker je bil sublimat v jajcu, ter je beljakovina protistrup, zato je bilo izključeno, da bi mel strup nevarne posledice. Nato je državni pravdnik odtegnil obtožbo in označil stotnika za abnormalnega človeka, slabega meščana in nevednega oficirja. Porotniki so po kratkem posvetovanju, oprostili obtoženko.

* **Značajno meščansko časopisje.** Napoleon se je moral 11. aprila 1814 odreči prestolu in oditi na otok Elbo v pregnanstvo. Marca 1815 pa se je zopet vrnil v Francijo. Pariško meščansko časopisje je poročalo o njegovem prihodu tako-le: 28. febr.: Ljudožrelec je zapustil svoj brolg. — 7. marca: Korziški požrešnik je pristal v zalivu Juan. — 9. marca: Tiger je prišel v Gap. — 11. marca: Pošast je v Grenoblu. — 16. marca: Tiran je prišel skozi Lyon. — 17. marca: Uzurpator je oddaljen le še 60 milj od glavnega mesta. — 18. marca: Bonaparte se bliža z velikanskimi koraki, toda v Pariz ne pride nikoli. — 19. marca: Napoleon bo jutri pred našimi utrdami. — 20. marca: Cesar je prišel v Fontainebleau. — 21. marca: Nj. Cesarsko in kraljevo Veličanstvo je včeraj slavno prišlo v Tuillerije, v sredo svojih zvestih podležnikov...

* **Deset zapovedi za matere.** Avstrijska zveza za materinsko varstvo je izdala deset zapovedi za matere: 1. Hrani svojega otroka sama; materinsko mleko je najboljša hrana in varuje otroka pred črevesnimi boleznimi; tri četrtine otrok, ki umre v prvem letu starosti, je bilo izrejenih s steklenico. — 2. Kadar dojiš, jej, kar ti diši in ne prenehaj z dojenjem, če nastopi mesečno čiščenje. — 3. Čez dan doji otroka nič več kakor štirikrat, ponoči le enkrat; kadar otroka odstavljaš, ga doji vsak teden enkrat na dan manj, zato mu pa daj eno steklenico mleka. — 4. Ako ne utegneš dojiti, ker moraš iti na delo, tedaj ga doji vsaj trikrat na dan, vmes pa mu daj steklenico. Dvojno mleko prav nič ne škoduje in je še vedno boljše kakor le steklenica. Ako misliš, da si bolna in da ne moreš dojiti, vprašaj takoj zdravnika, če res ne moreš dojiti. — 5. Ako hraniš otroka s kravjim mlekom, tedaj je pripravi po zdravniškem navodilu; čim starejši postaja otrok, tem več mleka potrebuje in tem manj vode. — 6. Tudi steklenico dajaj otroku le po štirikrat na dan, ponoči pa le po enkrat. Mleko naj vre tri minute, preden je pije otrok, segrej mleko. Ako otrok ne izpije vse, ostanek zlij proč ali izpij sama, nikdar pa ne smeš ostanka še enkrat ponuditi otroku. Dobro izkuhaj vsakokrat steklenico in cucelj. — 7. Kopaj otroka vsak dan a ne v pretopli vodi in pazi na to, da mu ne pride voda v usta, ušesa in oči. — 8. Ne izbrši otroku nikdar ust, da ne dobi oteklin; ne zavijaj otroka pretrdo in v pretoplo oblačilce, dostikrat pa pelji otroka na zrak. — 9. Nikar ne veruj, da nastanejo različne otroške bolezni kakor mrzlica, dobrci, bljuvanje in griza zaradi tega, ker dobiva otrok zobe. Vprašaj takoj zdravnika. — 10. Preveč nikar ne nosi otroka, tudi zibati ga ni potreba; ne sili ga, da bi hodil ali sedel, dokler nima sam veselja do tega.

* **Kako vpliva kapital na zakonodajo?** Železniška družba Chicago Northwestern je poslala vsem poslancem zakonodajne zbornice v Springfieldu proste vozne listke, veljavne za celo leto 1913. Da je to res, o tem ni dvoma, kajti listke so dobili tudi štirje socialistični poslanci — Seymour Stedman, H. W. Harris, J. M. Mason in C. M. Madsen — ki so bili izvoljeni v novembri v Chicagi; da bi pa družba delala izjeme in poslala proste listke le našim sedrugem, je popolnoma izključeno. Jasno je torej, da imajo železniške družbe še vedno »lepo navado«, da »malo obdarujejo« zakonodajalce in s tem »namažejo« zakonodajna kollesa« sebi v prid. Zakonodajalec, kateri sprejme brezplačni vozni listek za celo leto, čuti seveda, hvaležnost, da ob priliki vrne kapitalistom »uslugo za uslugo« in ta »prilika« se pojavi tedaj, kadar hočejo železniški magnati kakšno postavbo zase. Toda železniški magnati so se uredili, ko so mislili, da bodo na ta način vjeli tudi socialiste. Stiri socialistični zakonodajalci v Chicagi so brezplačne vozne listke takoj poslali nazaj glavnemu ravnatelju družbe s pripombo, da ne potrebujejo od železniške družbe nikakršnega favorizma in da si vožnjo iz Chicage v Springfield lahko sami plačajo. Ali so tudi meščanski poslanci — demokratje, republikanci in progresisti — vrnili brezplačne listke, o tem ni nič znanega.

* **650 strelcov na minuto.** Iz Novega Jorka poročajo: Vlada je nakupila 500 Coltovih pušk, da jih preizkusi. Coltova puška odda na minuto

650 strelcov. V puški je avtomat, ki spravlja po 30 in 30 patron v cev. Puška je le nekoliko težja od sedanjih.

* **Naročen umor.** V restavracijo v Novem Jorku sta vstopila dva moška in streljala na delavskega voditelja Conaya, ki se je smrtno zadet zgrudil. Po daljšem boju so moža aretirali, ki sta izpovedala, da ju je nekdo najel za izvršitev umora, a da Conay ni bil prava oseba.

* **Poroke na pustno nedeljo.** Na pustno nedeljo se je poročilo na Dunaju 1200 parov. Obenem je bilo 220 srebrnih in 9 zlatih porok.

* **To je bila družina.** Na protestantovskem pokopališču v Debrecinu so pretečeni teden postavili na grob družine Moric nagrobni kamen z napisom: Tukaj počivajo: Jožef Moric starejši, živel je 62 let in umoril ga je njegov sin; Izabela Moric, stara 47 let, zastupila jo je njena hči; Elizabeta Moric je v svojem 20. letu izvršila samomor, ker je prej zastupila svojo nad vse ljubljeno mater; Jožef Moric, mlajši, živel je 27 let in umrl v ječi.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsejnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razporejeni so začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množina razpredelnice. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti neizgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnice na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — »Za »Zarje«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzorništva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

Tobakarne oziroma prodajalne »Zarje« v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko. Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Interi azional, ulica Giovanni Boccaio št. 25.

Lawrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Gepja.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojano.

Benussi, Greta.

Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Ronzel Goachino, Via S. Marco 26.

Wenc Neža, Via Broletto.

Segolin Rosa, Via Industria 16.

Kickel, Via Montorzino 4, Rojano.

ZASTONJ ni nič, ampak za 1 K 80 vin. dobiš »Zarjo« več mesec. Vsak delavec mora biti nánjo naročen.

Občno konsumno društvo

v Zagorju

(registrovana zadruga z omejenim poroštvom)

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo dne 16. februarja 1913 ob 3. popoldne v dvorani gospoda R. Mihelčiča na Toplicah.

Dnevni red:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
 2. Računsko poročilo za leto 1912.
 3. Poročilo nadzorništva.
 4. Sklepanje o čistem dobičku.
 5. Interpelacije in vprašanja.
- Vstop imajo samo člani.

Za nadzorništvo

Fran Klopčič
zapisnikar.

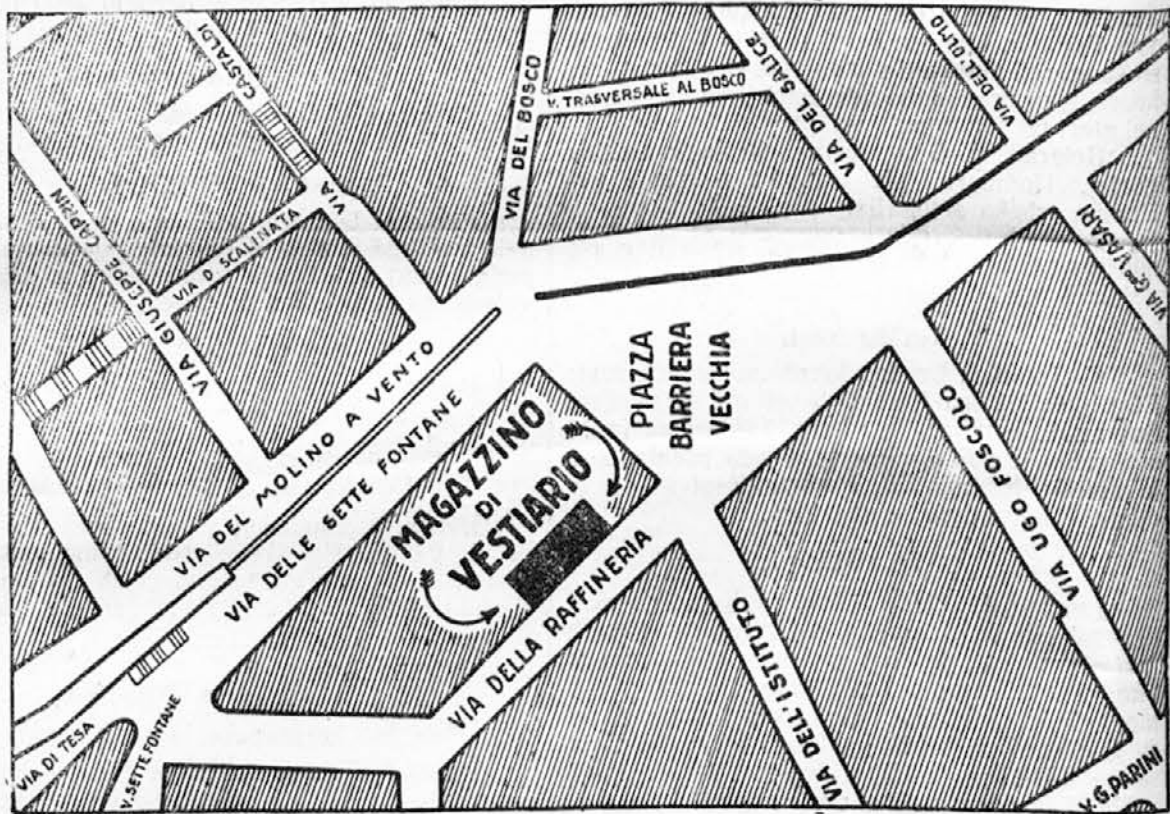
Ivan Wallend
predsednik.

Delavske konsumne zadruge ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria števil. 3.

Evo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Konfekcija		Manufakture		Obuvala		Pokrivala		Skupno	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Sept. (13 dni)	5 624	86	6 977	88	2 548	32	1 636	50	16 787	56
Oktober	19 123	72	10 705	76	6 923	21	3 640	60	40 393	29
November	18 209	42	14 200	19	5 172	94	2 426	04	40 008	59
December	12 628	60	8 802	67	5 329	74	2 250	30	29 011	31
	55 586	60	40 686	50	19 974	21	9 953	44	126 200	75

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. One dokazujejo dejstvo, da članom »Delavskih zadrug« izdatno konvenira kupovati konfekcijsko blago, manufakture, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču oblačil.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljšo domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp:

Fran Babič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Češnovar,
Marija Jemec,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Siška),
J. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,

V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Siška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Šarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Siška) pr,

Berta Sevar,
M. Krč Gasperlin,
»Konsumno društvo«
za Ljubljano in
okolič.